ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު
ދިވެހިރާއްޖެ

ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތް

- ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: 2022/HC-A/304 (2021/HC-S-A/46)
- އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް: ޙަސަން ނާޒިމް، ހޯރުގެ، ނަސްރުވަރު، ޏ. ފުވައްމުލައް
- އިސްތިއުނާފު ދެކޮޅުވި ފަރާތް: ޙުސައިން މަހިލް، ފެރިސްތިވާ، ގއ. ވިލިނގިލި
- މައްސަލައިގެ ބާވަތް: އެގްރީމަންޓާ ޚިލާފުވުން

މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް:
ފަނޑިޔާރު ޙުސައިން ޝަހީދު
ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ފައިސަލް
ފަނޑިޔާރު ޒާހިދާ ފަރީދާ

ނިމުނު ތާރީޚު: 22 ޞަފަރު 1445 / 07 ސެޕްޓެންބަރު 2023

ހައިކޯޓުގައި ޤަޟިއްޔާ ނަޒަރުސާނީ ކުރެވުނު ތާރީޚް:

26 ޖުމާދަލްއޫލާ 1443

30 ޑިސެންބަރު 2021

އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު ޤަޟިއްޔާ:

- ނަންބަރު: 678/R1C/2017
- ނިންމި ކޯޓު: ފުވައްމުލަކު މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓު
- ބާވަތް: [illegible]
- ޙުކުމްކުރި ތާރީޚް: 30 އޮކްޓޫބަރު 2017
- ލިބުނު ތާރީޚް: 10 ޑިސެންބަރު 2020

އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް

[illegible]

[illegible]

[illegible]

އިސްތިއުނާފަށް ޖަވާބުދޭ ފަރާތް

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] (މި [illegible])

މައްސަލައިގެ ތަޢާރަފު

1. މިއީ، ފުވައްމުލަކު މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 678/R1C/2017 ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފުކުރަމުން ޏ.ފުވައްމުލައް، ހޯދަޑު. ނަސްވަރު، ޙަސަން ނާޞިރު (ދރއ ކާޑު ނަންބަރު: A004798) ގެ ފަރާތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް ހުށަހެޅުމުން ބެލި ޤަޟިއްޔާއެވެ. މި ޤަޟިއްޔާގައި އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތަކީ ގއ.މާމެންދޫ، ފެރިސްތާ، ޙުސައިން މަނިކު (ދރއ ކާޑު ނަންބަރު: A118883) އެވެ.

މައްސަލައިގެ ފަސްފަހަތް

2. ޏ.ފުވައްމުލައް، ހޯދަޑު. ނަސްވަރު، ޙަސަން ނާޞިރުގެ ދޯންޏެއްކަމަށްވާ 'އަރިވިދުވަރު' (ރަޖިސްޓްރީ ނަންބަރު P6002A-0101-R) ދޯނި ދުއްވުމާބެހޭގޮތުން ޙަސަން ނާޞިރު އާއި ގއ.މާމެންދޫ، ފެރިސްތާ، ޙުސައިން މަނިކު ދެމެދު 14 ޖަނަވަރީ 2014 ދުވަހު އެއްބަސްވުމެއް ވެފައިވެއެވެ.[1] މިގޮތުން މި އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ދޯނި ދުއްވާ ބަލަހައްޓަނީ ޙުސައިން މަނިކު އެވެ.

3. ބުނެވުނު އެއްބަސްވުމާ ޙުސައިން މަނިކު ޚިލާފުވެފައިވާކަމަށް ބުނެ، އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ޙަސަން ނާޞިރު އަށް ލިބެންޖެހޭ ފައިސާއާއި ގެއްލުމުގެ ބަދަލު ހޯދުމަށް އަދި 30 އޮކްޓޫބަރު 2017 ތާރީޚުގައި ޙަސަން ނާޞިރުގެ ފަރާތުން ޙުސައިން މަނިކުގެ މައްޗަށް ފުވައްމުލަކު މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 678/R1C/2017 ޤަޟިއްޔާގައި ދައުވާކުރިއެވެ.

4. އެ ޤަޟިއްޔާގައި ފުވައްމުލަކު މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުން ޙުކުމްކުރައްވާފައިވަނީ އަންނަނިވި ގޮތަށެވެ.

---

[1] ދޯނި ހިންގުމުގެ ގޮތުން ޙަސަން ނާޞިރު އާއި ޙުސައިން މަނިކު ދެމެދު ވެވުނު އެއްބަސްވުން 14 ޖަނަވަރީ 2014 "އަރިވިދުވަރު (ރަޖިސްޓްރީ ނަންބަރު P6002A-0101-R) ދޯނި ދުއްވުމުގެ ބެލެހެއްޓުމުގެ އެއްބަސްވުން"

ފުވައްމުލަކު މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ޙުކުމް

"... މި މައްސަލައިގައި ސާބިތުވާކަމަށް ފެނިއްޖެ؛

ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތުން އެއްބަސްވުމުގެ 10 ވަނަ ނަންބަރުގައި ބުނާގޮތަށް، ދަޢުވާކުރި ފަރާތުން ބުނާ ގޮތަށް ފައިސާ އެއްބަސްވުމުގައި އެއްގޮތަށް ދިފާޢުވާކަށް މަތިން ޖުމުލަ ސަބަބުން ސާބިތުކޮށްދެވިފައިވާތީ، މިއީ ދަޢުވާކުރި ފަރާތަށް ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތުން ދައްކަންޖެހޭ ޖުމުލަ ފައިސާ **-/750000 (ހަތްލައްކަ ފަންސާސް ހާސް)** މި ޝަރީޢަތުން ނަގައިދިނުމަށް ޙުކުމްކޮށް ކަނޑައަޅައި،

އަދި ފުވައްމުލަކު މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓަށް އެއްބަސްވުމުގައި ނަގައިދިނުމަށް ފައިސާ އަޅުވާފައިވާ ކަމަށް ބުނާ ފައިސާއާ ބެހޭގޮތުން، މި ފައިސާ ނަގައިދިނުމަށް ޙުކުމްކޮށް ކަނޑައަޅައި،

މުއާމަލާތު ކުރި ތަކެއްޗާއި ދޫކުރި ދަޢުވާކުރި ފަރާތުގެ ތަކެތި ހަމަޖެހުމަށް ދޭށެވެ ފައިސާ ދައްކައިދިނުމަށް ބޭނުން ސާބިތުވާތީ މި އެއްބަސްވުމުގެ 15 ވަނަ މާއްދާ ބައި ބުނާގޮތަށް ޙުކުމްކޮށް ކަނޑައަޅައި،

ދަޢުވާކުރި ފަރާތް މަސައްކަތް ކުރި އަދި ފުވައްމުލަކުގައި ހުރި އިމާރާތުގެ ތަކެތީގެ ޖުމުލަ ފައިސާ ކަމުގައި -/35000 (ތިރީސް ފަސްހާސް) ރުފިޔާ އަދި ދުވާލަކު 02 (ދޭއް) ފަހަރުގެ ކާނާގެ ބަދަލުގައި -/17000 (ސަތާރަހާސް) ރުފިޔާ އަދި އެހެނިހެން ހަރަދުގެ ބަދަލުގައި -/35000 (ތިރީސް ފަސްހާސް) ރުފިޔާ އެއް ޖުމުލަ -/87000 (އަށްޑިހަ ހަތްހާސް) ރުފިޔާ ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތުން ދައްކަން ބަދަލުގައި 01 (އެކެއް) މަސްދުވަހުގެ ތެރޭގައި މި ފައިސާ ފުވައްމުލަކު މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓަށް ދައްކައިދިނުމަށް ޙުކުމްކޮށް، ދަޢުވާކުރި ފަރާތުގެ މައްސަލަ ނިމުނީއެވެ.

ދަޢުވާކުރި ފަރާތުގެ ޝަކުވާގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭ ދަޢުވާކުރި ފަރާތުގެ ޝަކުވާ އިތުރަށް ބަލާނަމަ ދަޢުވާކުރި ފަރާތުގެ ހަމަ މުއްދަތު ފާހަގަކޮށް 01 މަސްދުވަހުގެ ތެރޭގައި ފުވައްމުލަކު މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓަށް ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތުން ދައްކައިދިނުމަށް ދަޢުވާކުރި ފަރާތުގެ މައްސަލަ ނިމުނީ މި ޝަރީޢަތުން ނިންމީއެވެ."

5. ދަށު ކޯޓުން އެ ޤަޟިއްޔާ ނިންމިގޮތާމެދު ހިތްހަމަނުޖެހިގެން، އެ މައްސަލަ ހަސަން ނާޞިރުގެ ފަރާތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި އިސްތިއުނާފުކޮށްފައެވެ. މިއީ އެގޮތުން ކުރި އިސްތިއުނާފީ ޤަޟިއްޔާއެވެ.

އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާތައް

6. ފުވައްމުލަކު މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 678/R1C/2017 ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފުކުރަމުން ހަސަން ނާޞިރުގެ ފަރާތުން އަންނަނިވި 03 (ތިނެއް) ނުކުތާ ހުށަހަޅާފައި ވެއެވެ.

- **ފުރަތަމަ ނުކުތާ އަކީ:** ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ވަޞިއްޔަތުގެ ޤާނޫނު) 05 ވަނަ މާއްދާ (ހ) އާއި ޚިލާފަށް ނިންމާފައިވާ ކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާފައިވާ ނުކުތާއެވެ.
- **ދެވަނަ ނުކުތާ އަކީ:** ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2010/SC-A/02 ޤަޟިއްޔާގައި ސާބިތު ކުރުމުގެ ބާރު އުފުލުމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ އުސޫލާއި ޚިލާފަށް މުއްދަޢީއާ އެކު އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތުގެ ބަޔާނަށް އުނިކަން އަންނަ ގޮތަށް މައްސަލަ ނިންމުމުގައި ރިޢާޔަތްނުކޮށްފައިވާ ކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާފައިވާ ނުކުތާއެވެ.
- **ތިންވަނަ ނުކުތާ އަކީ:** ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2010/SC-A/27 ޤަޟިއްޔާގައި ކޯޓުތަކުގެ ދަރަޖައިގެ ގޮތުގައި ހަކަތަކަށް ވާނީ އެއްބަސްވުމެއް ކަމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ އުސޫލު ރިޢާޔަތް ކުރަންޖެހޭ ޙުކުމްތަކަށް ރިޢާޔަތް ކޮށްފައި ނުވާ ކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާފައިވާ ނުކުތާއެވެ.

އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާތަކާގުޅޭ ގޮތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި ބަހުސްކުރެވުނު ކަންކަމުގެ ޚުލާސާ

7. އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާތަކާ ގުޅޭގޮތުން ހަސަން ނާޞިރުގެ ފަރާތުން މަޖިލިސްގެ ޝަފަހީ ބަޔާނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ، ދަށު ކޯޓުން މައްސަލައިގައި ބަލާފައިވާ އެގޮތުން ހުކުމުގެ 4 ވަނަ ނުކުތާގެ ...

ރިޢާޔަތްނުކޮށްކަމަށެވެ. އެގޮތުން ލިބުނު އެންމެހައި ގެއްލުމުގެ ބަދަލު ނަގައިދީފައިނުވާކަމަށެވެ. އަދި މި މައްސަލައިގައި އޮތް އެއްބަސްވުމަށް ބަލާއިރުވެސް، ދޯނި އަނބުރާ ގެނައުމާއި ދޯނި ދުއްވައިގެން [illegible] [illegible] ހަސަން [illegible] [illegible] [illegible] ވާކަމަށެވެ. ނަމަވެސް ދަށު ކޯޓުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކަމަށެވެ. އެހެންކަމުން ދަށު ކޯޓުގެ ހުކުމް [illegible] މައްސަލަ [illegible] [illegible] [illegible] އެދި ކަމަށެވެ.

8. ޖަވާބުގައި ހުސައިން މަނިކުގެ ފަރާތުން ބުނެފައިވަނީ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެއްބަސްވުމެއް [illegible] އެ ނުކުތާތަކުގައި ދަށު ކޯޓުން [illegible] [illegible] [illegible] ނަމަވެސް ހުސައިން މަނިކުގެ [illegible] [illegible] ދަށު ކޯޓުގެ ހުކުމް [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ހުސައިން މަނިކުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ހުސައިން މަނިކާއި [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ދަށު ކޯޓުގައި [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ހުސައިން މަނިކުގެ [illegible] [illegible] [illegible] ދަށު ކޯޓުގެ [illegible] ހުސައިން މަނިކުގެ [illegible] [illegible]. އަދި [illegible] [illegible] ދަށު ކޯޓުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

ޝަރީޢަތުން ނިޔާއަށްދިޔަގޮތް

9. މި މައްސަލައިގައި 3 އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާ ހުށަހެޅިފައިވާއިރު، އެ ނުކުތާތައް ބިނާކޮށްފައިވަނީ ދަށު ކޯޓުން ހެއްކަށް ރިޢާޔަތްނުކޮށް މައްސަލަ ނިންމާފައިވުމުގެ މައްޗަށެވެ. އެގޮތުން ހަސަން ނާސިރު އެދުނު ފަދައިން ގެއްލުމުގެ ބަދަލު ނަގައިދިނުމަށް ހެއްކަށް ރިޢާޔަތްނުކޮށްފައިވާކަމަށް ހަސަން ނާސިރުގެ ފަރާތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.

10. ގުދުރަތީ ހާދިސާއެއް ނޫން ގޮތަށް ލޯންޗާއި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ދޯނި ދުއްވާ ފަރާތުން (ހަސަން ނާސިރު) [illegible] ހަސަން ނާސިރު އާއި ހަސަން [illegible] ދެމެދު ވެވުނު އެއްބަސްވުމުގެ[2] 15 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

11. ހަސަން ނާސިރު ގެއްލުމުގެ ބަދަލު ހޯދުމަށް އެދި ދަށު ކޯޓަށް ހުށަހެޅި ދަޢުވާގައި، ލިބުނު ގެއްލުމުގެ ގޮތުގައި ޖުމްލަ -/868,000ރ. (އަށްލައްކަ ފަސްދޮޅަސް އަށްހާސް ރުފިޔާ)[3] [illegible]، މި ފައިސާ ނަގައިދިނުމަށް އެދިފައިވެއެވެ.

12. އެގޮތުން ދަށު ކޯޓުގައި ހަސަން ނާސިރުގެ ގެއްލުމުގެ ބަދަލު ނަގައިދިނުމަށް އެދުނު ގޮތުގައި، ދަށު ކޯޓުން ބަދަލު ނަގައިދިނުމަށް [illegible] [illegible] [illegible].[4]

---

[2] ދަށު ކޯޓުގެ [illegible]، ހަސަން ނާސިރު އާއި [illegible] [illegible] ދެމެދު ވެވުނު އެއްބަސްވުމަށް 14 ޖަނަވަރީ 2014 "[illegible] ([illegible] [illegible]) P6002A-0101-R [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެއްބަސްވުން"

[3] [illegible] [illegible] 1 [illegible] [illegible] [illegible] 2 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] -/879,000ރ.

[4] ދަށު ކޯޓުގެ [illegible] [illegible]، ހަސަން ނާސިރު [illegible] [illegible] (09 ނޮވެމްބަރު 2017) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކަންކަން

#	އައިޓަމް	ދަށު ކޯޓުގައި ބަދަލު ހޯދައިދިނުމަށް އެދުނު ޢަދަދު (ރ.)	ދަށު ކޯޓުން ބަދަލު ހޯދައިދިން ޢަދަދު
1	1 އިންޖީނު [illegible]	35,000-00	35,000-00
2	1 ސަކުވާ	7,000-00	ސަކުވާ އަނބުރާ ރައްދުކުރުމަށް އަންގާފައި
3	2 އިލެކްޓްރިކް [illegible] ([illegible] 11000ރ.)	22,000-00	17000 ([illegible] 8500ރ. ގެ ނިސްބަތުން)
4	1 [illegible]	35,000-00	35,000-00
5	ލޯރި އަނބުރާ ގެނައުމުގެ ޚަރަދު	30,000-00	0-00
6	5 މަސްދުވަހަށް [illegible] (މަހަކަށް 150000ރ.)	750,000-00	0-00
	ޖުމްލަ	879,000-00	87,000-00

13. ދަށު ކޯޓުން ބަދަލު ހޯދައިދިން ޢަދަދު ބަލާއިރު، ހަސަން ނާސިރުގެ ފަރާތުން [illegible] ލިބުނު ގެއްލުމުގެ ޢަދަދުގައި ހޯދައިދިނުމަށް އެދުނު ގެއްލުމުގެ ބަދަލު ހޯދައިދީފައިވާކަން އެނގެއެވެ. އަދި ސަކުވާ [illegible]، ހުސައިން މަނިކުގެ އަތުގައި ހުރުމުން، އެ ސަކުވާ އަނބުރާ ހުސައިން ނާސިރުއަށް ރައްދުކުރުމަށް ދަށު ކޯޓުން ހުސައިން މަނިކު އަށް އަންގާފައިވެއެވެ.[5] މީގެ އިތުރުން އިލެކްޓްރިކް [illegible] އަގު ހޯދައިދީފައިވަނީ [illegible] ދަށު ކޯޓުން [illegible] ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.[6]

14. ނަމަވެސް ލޯރި އަނބުރާ ގެނައުމުގެ ޚަރަދު ހޯދައިދިނުމަށް އެ ޚަރަދަކީ [illegible] ޚަރަދުކުރިކަން އެއްބަސްވުމުގައި [illegible] ދަށު ކޯޓުން ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.[7] ލޯރި އަނބުރާ ގެނައުމުގެ ޚަރަދު ހުސައިން

---

[5] ދަށު ކޯޓުގެ ޙުކުމް

[6] ދަށު ކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ [illegible] ނަންބަރު 9 ގެ (ހ)

[7] ދަށު ކޯޓުގެ ޙުކުމް

މަނިކުގެ ފަރާތުން [illegible] [illegible] ދެމެދުގައި އޮތް އެއްބަސްވުމުގެ އެއްވެސް މާއްދާއެއްގައި ނުވެއެވެ. އެހެންނަމަވެސް ދަށު ކޯޓުން [illegible] [illegible] އެއްބަސްވުމުގައި [illegible] [illegible].

އެއްބަސްވުމުގެ 10 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން [illegible] [illegible] ދިވެހިރާއްޖޭގެ [illegible] [illegible]

15. [illegible] [illegible] ދަށު ކޯޓުގައި [illegible] [illegible] 5 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ސާބިތުކޮށްދީފައިވާކަމަށް ދަށު ކޯޓުން ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.[8] އަދި މި މައްސަލައިގައި ދަށު ކޯޓުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.[9] [illegible] [illegible] [illegible] ދަށު ކޯޓުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 4 [illegible].

16. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] (onus probandi) [illegible] ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible][10] [illegible] [illegible].

---

[8] ދަށު ކޯޓުގެ ޙުކުމުގެ [illegible] ނަންބަރު 9 ގެ (ހ)

[9] ދަށު ކޯޓުގެ ޙުކުމުގެ [illegible] ނަންބަރު 3

[10] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2010/SC-A/02 ގެ ޤަޟިއްޔާ

17. އެއްބަސްވުމުގެ 10 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ހުސައިން މަނިކުގެ ޒިންމާއެއް ހަސަން ނާޞިރުއަށް ލިބިދިނުމަށް ފައިސާ އަނބުރާ ދޫކުރުމާއި ހަވާލުކުރުމުގެ ކަންތައް ހުސައިން މަނިކު ދަށު ކޮށް ދިނުން ބަޔާންކޮށްފައި ވެއެވެ. އަރަނަކުރުން އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ހުސައިން މަނިކު ކުރުން ދާއިމުކޮށްފައިވާ ކަމުގެ އެގޮތުގައި ކުރިކަން ނުވަތަ އެ ޙަޤީޤަތް އެގޮތުގައި ޤަބޫލުކަން ސާބިތުކޮށްދިނުމުގައި ހުސައިން މަނިކުގެ މައްޗަށް އޮތް ކަމުގެކަން. ހުސައިން މަނިކު ދަށު ކޮށް ދިނުން ބަޔާންކޮށް ބުނެފައިވޭ:

> "ހަސަން ނާޞިރުއަށް އަދާކުރަން ދޫކުރެވޭ އެއްވެސް ފައިސާއެއް ނުދެއްކިއްޖެ. އެކަމުގެ ދަރަނިވެރިޔާއަށް އަދާކުރަން ހަސަން ނާޞިރުގެ ދަރަނި ފައިސާ އެއްބަސްވުމުގެ 10 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ދޫކުރި ބިލް މަސްދުގެ ދިނުމުގައި އެއްބަސްވުމާ ފައިސާ ހަސަން ނާޞިރުގެ ހަވާލުކުރުމުގެ ކުރިން ވިކުރުން ހަސަން ނާޞިރުގެ ޒިންމާން ދޫކޮށް ބަޔާންކޮށްގެން ހަވާލުކުރާފައިވާ ޒިންމާ އަދި ދޫކުރުމުގެ ކަމުގައިކަމަށް ނުދެކެން ގެއ. ވާހަކަ އަސަރުގެ، އަދަދު ދޫކުރެވޭ ގޮތުގައިން ފައިސާ ހަވާލުކުރުން ގެންދިއުމެވެ. އެފައިސާއަކީ އަދާކުރަ ދިނުމުގެ ހަވާލުކުރުމުގެ ވާހަކަ. މިކަން އެކަމާ ހުށަހެޅި ގޮތުގައި މި ދަރަނި ދޫކުރި މަނިކުފާނު ވަޒީފާ ޙަވާލުކުރީ. މިހުށަ ސަބަބުއެވެ ހުސައިނުކަން ހުށަހެޅި ނުވެން އެދެމެވެ..."

މިފަދައިން ބުނެ ބަޔާންކުރައިފައެވެ. ނަމަވެސް ހުސައިން މަނިކުގެ ޒިންމާން ދަރަ ފޮތަށް ހުސައިނުމަށް އެދި ހުށަހަޅާ ބަސްހީތު ދަރަ ފޮތަށް ހުށަހެޅިއޭ ނުވަތަ ނުކުންކަން ދަރަ ފޮތުގެ ތިރީގައި އަނގަލުކަންވެ. އަދި ހުސައިން މަނިކުގެ ޒިންމާން އެއްވެސް ހުށަހެޅި ދަރަ ފޮތަށް ހުސައިނުކުރެވޭކަމަށް އެދުމުގެ ނަގެ. ސަބަބަކީ ނިޔުނުތަކުގެ ތިރީގައި ބުނެވޭ، ހުސައިން މަނިކުގެ ޒިންމާން ހުށަހެޅިއުން ނަގައިދިނުމަކީ އެދުނު ހުށަހެޅުމުގެ ސަބަބުގެ، އަދި ހުސައިން މަނިކު ހުސައިނުކުރުމަކީ އެދުނު ހުށަހަޅާފަ ދަރަ ފޮތަށް ޙަވާލުކުރުމުގެ އެ ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާނެއެވެ.

18. ހުސައިން މަނިކު އަރިހުގައި ދޫކުރި ދެއްކި މުއްދަތާއި ދަރަނިވެރިޔާ ހިމާރު ވެފައިވެއެވެ. ހަސަން ނާޞިރު ބޭނުންވާ މުއްދަތު އެއީ 5 މަހެވެ. ނަމަވެސް ހުސައިން މަނިކު ބޭނުންވާ އެއީ 2 މަސް ނުވަތަ 3 މަސް

ކަމަށެވެ. އަދި މި މައްސަލައިގައި ހުށަހެޅުނު ހެކިތަކުން އެ މުއްދަތު ސާފުވެއްޖެއެވެ. މި މައްސަލައިގައި ހުސައިން މަނިކުގެ ޒަމާނުން ހޯދުމަށް ހަސަން ނާޞިރު އެދިފައިވަނީ ދެފަރާތުގެ ވަޒީފާ އެއްބަސްވުމުގެ 10 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން 5 މަސްދުވަހުގެ ފައިދާގެ ފައިސާއެވެ. އެގޮތުން އެއީ މަހަކަށް -/150,000ރ (އެއްލައްކަ ފަންސާސްހާސް ރުފިޔާ) ގެ ގޮތުން ޖުމްލަ -/750,000ރ (ހަތްލައްކަ ފަންސާސްހާސް ރުފިޔާ) ކަމަށާއި، އަދި މި ފައިސާއަކީ އެންމެ މަދުންވެސް އާންމުގޮތެއްގައި ދޯނިޖަހާ ވަކިން ފައިސާގެ އަދަދުން ހޯދުމަށް އެދޭ ފައިސާކަމަށް ހަސަން ނާޞިރު ދަޢުވާކޮށްފައިވެއެވެ. ނަމަވެސް އެއްބަސްވުމުގައި ކޮންމެ މަހަކުވެސް ދޫކުރަން އެ އަދަދުން މަސްރޫފު ފައިސާދިނުމުގެ ސާބިތުކުރާނެ ހަސަން ނާޞިރުގެ ވަޒީފާ މި މައްސަލައިގައި ކަމެއް ހުށަހަޅާފައިނުވެއެވެ.

19. ހަސަން ނާޞިރުއަށް ދޭންޖެހޭ ފައިސާ ދިވެހިރުފިޔާއިންކަމަށް ހުސައިން މަނިކު ބަޔާންކުރައްވާ އެގޮތަށް ދިންކަމަށް އަދި ދިން އަދަދެއް މި މައްސަލައިގައި ހުށަހެޅުނު ހެކިތަކުން ސާބިތުވާކަށް ނުވެއެވެ. އަދި ހަސަން ނާޞިރުގެ ވަޒީފާ 5 މަސްދުވަހުގެ ފައިދާގެ ފައިސާ ހޯދުމަށް އެދިފައިވާތީ ހޯދި ދުވަހު މުއްދަތުން އަދި ދޯނިޖަހާ މަސްރޫފުގެ ގޮތުގައި ދިނުން ހަސަނާގެ އަދަދެއް މި މައްސަލައިގައި ހުށަހެޅުނު ހެކިތަކުން އެނގޭކަން ނުވެއެވެ. ދެފަރާތުގެ ދެމެދުގައި ވެވުނު އެއްބަސްވުމުގެ 10 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ހަސަން ނާޞިރު އަށް ދޭންޖެހޭ ދިޔަ އަދަދުގެ ފައިސާއެއްކަން ސަރީޙަކޮށް ކަނޑައެޅިފައި އެއްވެސް ކަމެއް ދިނުން މަސާ އަދި މައްސަލައިގެ ވާހަކަ ކަރުދާސްތަކުގައިވާ. ނުވަތަ މަސްރޫފު ހަވާލުކޮށްފައިވާކަން އެ އަދަދު ސަރީޙަކޮށް ސާބިތުވެގެން ދިޔައެވެ.

20. ދޯނި މަހަށް ދުއްވައިގެން މަސްވެރިކަން ހުސައިން މަނިކުގެ ބޭނުން އެނގެން އެބައޮތެވެ. އެގޮތުން ދިނުން ގަނޑާގެ ބޭރުން ހަސަން ނާޞިރުއަށް ދިވެދިޔައީ ފައިސާ، ހަސަން ނާޞިރު އަށް ދިރިއުޅުއްވާނަމަ، އެއީ ހުސައިން މަނިކުއަށް ލިބޭ ނުހައްޤު މަންފާ (unjust enrichment) އެކެވެ. ނުހައްޤު މަންފާއެއް އެއްވެސް ފަރާތަކަށް ލިބިގެން ނުވާނެއެވެ. ކަން މިހެން އޮތް ހިނދު، އެއްބަސްވުމުގެ 10 ވަނަ މާއްދާ

ދަރުން ހަސަން ނާސިރު އަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މި މައްސަލައިގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އަދި [illegible] [illegible] މައްސަލަ [illegible] [illegible] [illegible].

އިސްތިއުނާފު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

21. މި މައްސަލައިގައި އިސްތިއުނާފު [illegible] ދަޢުވާ ހުސައިން މަނިކުގެ [illegible] ދިވެހިރާއްޖޭގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މި [illegible] [illegible] މައްސަލައިގެ [illegible] ނަންބަރު 18/P3C/2015 ޤަޟިއްޔާގައި [illegible]. [illegible] އެ މައްސަލައިގައި ހަސަން ނާސިރުގެ [illegible] ހުސައިން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަދި އެ ޤަޟިއްޔާ [illegible] [illegible] އެ [illegible] [illegible] މައްސަލައިގެ [illegible] [illegible] [illegible] ހުސައިން [illegible] [illegible] [illegible]. އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ހުސައިން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

22. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މި [illegible] [illegible] މައްސަލައިގެ [illegible]. [illegible] [illegible] ނަންބަރު 18/P3C/2015 ޤަޟިއްޔާގައި [illegible] އެ ޤަޟިއްޔާއަކީ ހުސައިން މަނިކު [illegible] [illegible] ގދ. ތިނަދޫގައި ދިރިއުޅުނު ހުސައިން މަނިކުގެ [illegible] [illegible] [illegible] ހުސައިން މަނިކުގެ [illegible] ހަސަން ނާސިރުގެ [illegible] [illegible] [illegible]. އެ ޤަޟިއްޔާގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، ހަސަން ނާސިރުގެ [illegible] ހުސައިން މަނިކުއަށް [illegible] [illegible]. [illegible] އިސްތިއުނާފު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނަންބަރު 678/R1C/2017 ޤަޟިއްޔާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]،

ހަސަން ނާޞިރުއަށް ހުސައިން މަނިކުގެ ވާރުތުން ލިބެންޖެހޭކަމަށް ބުނާ ފައިސާ ހޯދުމަށް ހަސަން ނާޞިރުގެ ވާރުތުން ހުސައިން މަނިކުގެ މައްޗަށް ހުށަހެޅި ދަޢުވާގެ ޤަޟިއްޔާއެވެ. އެހެންކަމުން މި ދެ ޤަޟިއްޔާއަކީ އެއް މައުޟޫޢެއްގެ 2 ޤަޟިއްޔާ ނޫންކަން އެނގެއެވެ. ކަން މިހެން އޮތް އިރު، ފުވައްމުލަކު މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 678/R1C/2017 ޤަޟިއްޔާ އެ ކޯޓުން ބެލުމުގެ ޤާނޫނީ ހުރަހެއް ނެތްކަން އެނގެއެވެ.

23. މީގެ އިތުރުން، ބުނެވުނު ދެ ޤަޟިއްޔާގައި ތަފާތުތަކެއް ހުރިހެން، ފުވައްމުލަކު މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 678/R1C/2017 ޤަޟިއްޔާގެ ޙުކުމް [illegible] ހުސައިން މަނިކުގެ ވާރުތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި [illegible]

[illegible]

24. [illegible] ކަންކަން [illegible] ފުވައްމުލަކު މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 678/R1C/2017 ޤަޟިއްޔާގެ [illegible] 10 ވަނަ [illegible] 10 ވަނަ [illegible]

ލިބެންޖެހޭ ފައިސާގެ އަދަދު ކަނޑައެޅުމަށްޓަކައި، ޤާނޫނު ނަންބަރު 22/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ
ޤާނޫނު) ގެ 46 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގެ ދަށުން މި މައްސަލަ ފުވައްމުލަކު މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓަށް ބަދަލުކުރުމަށް
މި މައްސަލަ ނިންމަވައިފިއެވެ.

ފަސްވަނަ ބުރުހާނާ ގުޅޭ ސުވާލު:

25. ފަސްވަނަ ބުރުހާނަށް މަތީގައި ދެއްވާފައިވާ ޖަވާބު ކާފީވާނެއެވެ.

ހަވަނަ ބުރުހާނާ ގުޅޭ ސުވާލު:

26. ހަވަނަ ބުރުހާނަށް މަތީގައި ދެއްވާފައިވާ ޖަވާބު ކާފީވާނެއެވެ.

އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ އިޖުރާއަތު ބަދަލުވެފައިވުން

27. މި ފާސްވެގެން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން ބުނާ ކަމުގައި ކުރުމުން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގައި މި
ފާސްވުމާ އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ހުށަހެޅުމުގެ ބައެއް މައްސަލައިގެ މުއްދަތުތައް ކުޑަކޮށްފައެވެ. އެގޮތުން
އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ހުށަހެޅުމުގެ މުއްދަތަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން މި ފާސްވުމާ ބުނާ ކަން ނިމުނު
ފަހުން 30 (ތިރީސް) ދުވަހެވެ.[11] އަދި އެ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި ސަޕްލިމެންޓަރީ ނޯޓިސްގެ ފުރުސަތު
ބަލާފައިވާ ގޮތުން، އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ މުއްދަތު ގުޅުން ފަރާތް ދޭހަވާ ސަޕްލިމެންޓަރީ ނޯޓިސްގެ ފުރުސަތު
ދުވަހުގެ ބަލާފައެވެ.[12] އެކަށީގެންވާ ސަބަބަކާ ނުލައި ނޯޓިސްގެ ދުވަސް ނެތި ބަލައިނުގަނެވޭ
އިސްތިއުނާފު ހުށަހެޅިދާނެއެވެ.[13]

---

[11] ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2021 (މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 284 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ)

[12] ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2021 (މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 284 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ)

[13] ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2021 (މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 284 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)

- **ޙުކުމް:**

ދެންފަހެ، އިސްވެ ފާހަގަކުރެވުނު ނުކުތާތަކުގައި ބަޔާންކުރެވުނު ކަންކަން އެގޮތުގެ މަތިން ހުކުމުން، ފުވައްމުލަކު މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 678/R1C/2017 ޤަޟިއްޔާގެ ހުކުމުގައި، [illegible] [illegible]، ހުސައިން [illegible] ޏ.ފުވައްމުލައް، [illegible] ދެމެދު [illegible] [illegible] 10 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން [illegible] [illegible] 10 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ހުސައިން [illegible] ޤާނޫނު ނަންބަރު 22/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނު) ގެ 46 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން މި މައްސަލަ ފުވައްމުލަކު މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓަށް [illegible]، މި މައްސަލަ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލީހުގެ އިއްތިފާޤުން ޙުކުމްކޮށްފީމެވެ.

މި ޤަޟިއްޔާ ބަލައި ޙުކުމް ކުރީ:

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ފައިސަލް
ފަނޑިޔާރު ހުސައިން މަޒީދު
(ރިޔާސަތު)
ފަނޑިޔާރު ޢާއިޝަތު ޝުޖޫނާ